

**Міністерство освіти і науки України
Інститут держави і права імені В.М. Корецького
Інститут історії України НАН України
Інститут педагогіки НАПН України
Інститут філософії НАН України
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова
Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара**

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ОСВІТИ І НАУКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

**МАТЕРІАЛИ
II Всеукраїнської наукової конференції**

28-29 жовтня 2016 р.

Частина I

Дніпро

2016

К. Ю. Гашинова, В. В. Дмитриченко

РОЛЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ЛІКАРЯ

В сучасній вищій школі існують різні види підвищення ефективності навчального процесу, один із них – самостійна робота студентів СРС. Так в умовах скорочення аудиторних годин за рахунок збільшення часу на СРС (50–70 % навчального часу) відбувається переорієнтація навчального процесу з лекційно-інформативної на індивідуально-диференційовану, особистісно орієнтовану форми [6]. Самостійна робота студентів – це вид навчальної діяльності, що виконується студентами без безпосереднього контакту з викладачем або керований викладачем опосередковано через спеціальні навчальні матеріали [2]. СРС – невід’ємна обов’язкова ланка процесу навчання, що передбачає насамперед індивідуальну роботу та колективну діяльність студентів із використанням функції викладача або підручника, програми навчання. Це особлива форма професійної підготовки, виконання якої вимагає активної розумової діяльності, що сприяє розвитку професійної компетентності [3].

У широкому розумінні, професійна компетентність майбутнього фахівця являє собою сукупність здібностей, якостей і особливостей особистості, а також знань і досвіду, необхідних для успішної професійної діяльності в тій чи іншій сфері і виступає інтегральною складовою професійної підготовки, яка обумовлює здатність вирішувати типові професійні завдання, а також проблеми, які виникають в реальних ситуаціях його професійної діяльності з використанням знань і професійного досвіду [3].

Одним з основних педагогічних завдань є вдосконалення системи освіти і рішення проблем якості підготовки фахівця на всіх етапах навчання, починаючи з перших курсів і до останніх. Найважливішим видом формування пізнавальної активності студентів, спрямованої на підвищення професійної кваліфікації фахівця, його входження в систему безперервної освіти, є самостійна робота. У медичній освіті СРС приділяється велика увага на практичних заняттях, під час курсу клінічної імунології та алергології, при курації хворих, однак виконання цих видів діяльності через недолік часу і специфіку організації роботи не завжди дозволяє здійснити індивідуальний підхід до кожного, на основі його діяльнісної і психологічної характеристики. У той же час, успішна підготовка лікаря передбачає вироблення творчого мислення, самостійного стилю професійної діяльності, деонтологічних прийомів спілкування з хворими, його родичами, колегами по роботі.

У теорії і практиці вищої школи зустрічаються різноманітні тлумачення СРС. Одні дослідники, ототожнюють її із самостійною діяльністю та вважають, що самостійна робота в структурі навчального процесу включена в систему лекційних, практичних занять і семінарів у вигляді сприйняття і самостійного осмислення студентами інформації, що повідомляється викладачем, її відтворення, участі у вирішенні завдань, в розрахункових роботах і т.п. Інші автори під СРС розуміють тільки таку діяльність, в ході якої студент без будь-якої допомоги викладача, самостійно продумав, проаналізував і узагальнив навчальний матеріал, критично перевірів свої висновки і результати, тобто вони поділяють навчальну діяльність студентів на заняття за розкладом і позааудиторну роботу і тільки останню кваліфікують як самостійну [1].

Виділяють основні види СРС: самопідготовку, навчально-дослідну роботу, науково-дослідницьку роботу студентів, аудиторну самостійну роботу. Позааудиторна СРС організовується самим студентом, отримані результати визначають рівень сформованого у випускників вміння ефективно здійснювати професійну самоосвіту.

Найважливішим аспектом підготовки фахівців вищої кваліфікації є розвиток навичок наукових досліджень в процесі виконання практичних навчальних завдань. Це прищеплюється в процесі навчально-дослідницької роботи студентів, яка входить до навчальних планів і являє собою систему обов'язкових навчальних занять із залученням кожного студента до науково-дослідницької роботи. Основна мета навчально-дослідної роботи студента – навчити студентів самостійно вирішувати медико-соціальні задачі, творчо використовувати сучасні методи експериментальних і теоретичних досліджень. Підхід до навчально-дослідної роботи студента, як до форми навчально-виховного процесу, повинен конкретизувати її зміст і форми організації в залежності від конкретних завдань підготовки лікарів протягом шести років навчання.

У початковому етапі навчання у вищому навчальному закладі необхідно сформувати у студентів уявлення про специфіку майбутньої діяльності і специфіку навчання, а також причетність до професійної діяльності. Мета і завдання навчально-дослідної роботи студента повинні визначатися особливостями теоретичної, а не спеціальної підготовки студентів. Труднощі на цьому етапі полягають у нерозумінні більшістю студентів взаємозв'язку двох основ освіти – загальної та спеціальної підготовки. Роз'єднаність їх в часі породжує у студентів ставлення до загальної медичних дисциплін, як до другорядних, необов'язкових. Тому всі форми навчально-науково-виховного комплексу повинні бути покликані вирішувати головне завдання – розвиток пізнавальної активності студентів в загальнонаукових та загальномедичних дисциплінах, забезпечити зв'язок загальної та спеціальної підготовки лікаря. На останніх курсах навчання навчально-дослідна робота студента повинна стати завершальним етапом підготовки фахівця-дослідника [1, 4].

Науково-дослідна робота студентів у цей період повинна бути своєрідною виробничою практикою, перевіркою працездатності мислення і творчих можливостей. В основу цього виду роботи студента слід покласти наукову діяльність професорсько-викладацького колективу, цільову спрямованість, зв'язок з практичною охороною здоров'я [1, 6].

З метою зміцнення зв'язку з практикою кафедрам рекомендується запрошувати до керівництва навчально-дослідною роботою студентів лікарів, фахівців з соціальної роботи, а також викладачів загальномедичних кафедр.

Для успішного проведення навчально-дослідної роботи всі студенти повинні бути закріплені за науковим керівником. Науковий керівник вже на одному з перших занять повинен ознайомити студентів з логікою, методологією і методами наукового пізнання, використанням монографій, статей, довідників, архівних матеріалів, докладно розповісти, як працювати над рефератом. Особливу увагу слід приділяти забезпеченню навчальною та методичною літературою, дистанційному навчанню, активним методам навчання з використанням інформаційних комп'ютерних технологій.

Робота в тісному контакті з науковим керівником спрямована на індивідуальний процес пізнання, робить його активним і творчим. В цілому професійна компетентність визначається як комплексна характеристика генеральної здатності бути суб'єктом професійної діяльності. При цьому слід зазначити, що в процесі навчання велика увага приділяється підготовці спеціальної та соціальної компетентності, не виправдано в меншій мірі – особистісної та індивідуальної компетентності [5].

Таким чином, сучасний етап модернізації професійної освіти визначається компетентнісним підходом, що впроваджується та передбачає формування у студентів діяльнісної позиції в процесі навчання. Самостійна робота студентів є складовою професійної компетенції майбутніх фахівців.

Список використаних джерел

1. Богиня Л.В. Самостоятельная работа как один из важнейших факторов подготовки иностранных студентов подготовительного отделения к обучению в вузе / Л.В. Богиня, Т.В. Савицкая, Л.В. Трусова // *Світ медицини та біології*. – 2013. – № 2. – С. 23–25. 2. Звонников В.И.

Инновационные методы оценки учебных достижений студентов / В.И. Звонников // Высшее образование. – 2006. – № 5. – С. 12–17. 3. Кунцевич З.С. Организация контролируемой самостоятельной работы студентов стоматологического факультета по дисциплине «Общая химия» / З.С. Кунцевич // Свиридовские чтения : сб. ст. Вып. 8. – Минск, 2012. – С. 286–291. 4. Мерецкий В.М. Роль самостоятельной работы студентов в организации навчального процесу / В.М. Мерецкий // Медична освіта. – 2015. – № 3. – С. 113–115. 5. Ходжаян А.Б. Особенности организации эффективной самообразовательной деятельности студентов в медицинском вузе / А.Б. Ходжаян, Н.В. Агранович // Фундаментальные исследования. – 2011. – № 11. – С. 149–153. 6. Чорний Н.В. Самостійна робота студентів як складова частина у підготовці спеціаліста в умовах кредитно-модульної системи навчання / Н.В. Чорний // Медична освіта. – 2014. – № 4. – С. 132–134.

Т. А. Гребенник

РОЛЬ ГУМАНИТАРНОГО ОБРАЗОВАНИЯ В ИНФОРМАЦИОННОМ ОБЩЕСТВЕ

Состояние образовательной системы в современном мире крайне противоречиво. С одной стороны, образование в XX веке стало одной из самых важных сфер человеческой деятельности, причем во второй половине уходящего века в системе образования в мире прошло подготовку больше людей, чем за всю предыдущую историю человечества.

Вместе с тем, логика научного развития такова, что наука, вооруженная более совершенными средствами, приводит к такому ее состоянию, когда возникает необходимость переосмысления первичных категорий, переопределения и уточнения понятий, лежащих в основе самой науки. Современная информационная среда предъявляет новые требования к системе гуманитарного знания. Образование становится необходимым и важным фактором развития как отдельных сфер (экономики, политики, культуры), так и всего общества в целом.

В процессе образования человек осваивает культурные ценности. Поскольку достижения познавательного характера представляют собой совокупность материального и духовного достояния человечества, постольку освоение исходных научных положений так же является обретением культурных ценностей.

Образование как процесс трансляции культурно-оформленных образцов человеческой деятельности. В процессе обучения и воспитания человек осваивает социокультурные нормы, имеющие культурно- историческое значение. В результате осваиваются нормы морали и нравственного поведения личности в социальной группе и на производстве, в семье и общественных местах, а так же правила общения, межличностных и деловых контактов. Существенный элемент информационной культуры – владение методикой коллективного принятия решений. Умение взаимодействовать в информационном поле с другими людьми – важный признак человека информационного общества.

Культурный (в широком смысле) человек должен уметь оценивать получаемую информацию качественно, понимать её полезность, достоверность и т.д.

Наряду с традиционными проблемами обучения с традиционными проблемами обучения и воспитания молодого поколения перед современным образованием стоят глобальные проблемы – развитие планетарного мышления, воспитание человека, творящего в духе общечеловеческих ценностей и готового цивилизованно решать экологические, экономические, энергетические и иные глобальные задачи. Понятие «образованный человек» является культурно-историческим.

Гуманитарные науки оказались в ситуации поиска фундамента, который позволил бы осуществлять междисциплинарные исследования. Информатизация способствует новому синтезу гуманитарных и естественных наук, преодолению их отчуждения друг от друга. Современное образование должно строиться на междисциплинарности, которая должна проявляться и в методологии, и в образовательной практике.